

EKONOMIKA AGRÁRNÍHO SEKTORU

C2
2006-10-10

AGRÁRNÍ STRUKTURA V ČR VE SROVNÁNÍ S OSTATNÍMI STÁTY EU:

Agrární struktura – zastoupení jednotlivých forem zemědělských podniků.

Členění podle právní formy podnikání:

- ✓ Podniky **fyzických osob** – soukromně hospodařící rolníci.
- ✓ Podniky **právnických osob** – zemědělská družstva, obchodní společnosti (a.s., s.r.o.), státní podniky.

Členění podle typu vlastnictví:

- ✓ Soukromé.
- ✓ Družstevní.
- ✓ Státní.

Členění podle převažující činnosti:

- ✓ Podniky s tržní produkcí **rostlinné** výroby.
- ✓ Podniky **specializované**.
- ✓ Podniky s **kombinací rostlinné a živočišné** výroby.

Členění podle příjmů:

- ✓ Podniky s **hlavní výdělečnou činností** v zemědělství.
- ✓ Podniky s **vedlejší výdělečnou činností** v zemědělství.

Členění podle velikosti výměry:

- ✓ V EU horní hranice 100 ha.
- ✓ V ČR 2.000 ha.

Členění podle výrobního zaměření:

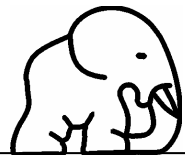
- ✓ **Konvenční**.
- ✓ **Alternativní**.

Agrární struktura v ČR – ne pozvolný vývoj, ale je výsledkem dvou zásadních a radikálních změn:

- ✓ **Znárodnění a kolektivizace** počátkem 50. let – byla zpřetrhána současná struktura a vznikaly státní statky a jednotná zemědělská družstva, soukromých zemědělců bylo velmi málo.
- ✓ **Ekonomická reforma** v agrárním sektoru počátkem 90. let – restituce, privatizace a transformace. Měly být upraveny právní poměry.

Srovnání agrární struktury v ČR – viz. skriptu str. 34:

- ✓ 1930 – drobní rolníci
- ✓ 1989 – státní statky, jednotná zemědělská družstva.
- ✓ 2004:
  - **Členění podle právní formy:**
    - 94% – podniky fyzických osob (přes 23.000)
    - Necelých 6% – podniky právnických osob (necelé 3.000)
  - **Členění podle obhospodařované půdy:**
    - 27% – fyzické osoby.
    - 73% – právníkové osoby.
  - **Průměrná výměra:**
    - Soukromně hospodařící rolníci – 20-30 ha (necelých 30 ha).
    - Zemědělská družstva – 1.424 ha.
    - Obchodní společnosti – 800 ha.

- ✓ Velikostní struktura zemědělských podniků má tzv. **duální charakter**:
  - Malý počet velkých podniků obhospodařuje velkou plochu zemědělské půdy.
  - Velký počet malých podniků obhospodařuje malou plochu zemědělské půdy.

Srovnání s EU25:

- ✓ **Z hlediska počtu podniků** – z celkového počtu podniků v EU se nachází na 1. místě Polsko, na 2. místě Itálie a na 3. místě Španělsko. ČR je na 20. místě (z 25).
- ✓ **Z hlediska obhospodařované půdy** – na 1. místě je Francie, na 2. místě Španělsko. ČR je na 10. místě. Nejhuře je na tom Malta a Kypr.
- ✓ **Z hlediska výrobního zaměření** – dopad na životní prostředí:
  - **Konvenční = klasické** – ve všech zemích převažuje, cílem je maximalizace zisku.
Typické rysy:
    - Specializace – zúžení druhové skladby.
    - Koncentrace.
    - Nešetrné zásahy do krajiny – zcelování pozemků, úbytek travních porostů.
    - Nadměrné používání průmyslových hnojiv a dalších chemických prostředků.
    - Vztah ke zvířatům – welfare.
  - **Alternativní** – opak konvenční, pravidla vychází z mezinárodní organizace. IFOAM, v každém státě jiný název, v ČR „ekologické zemědělství“.
Typické rysy:
    - Nižší výnosy.
    - Nižší náklady na hnojiva, vyšší pracovní náklady.
    - Ceny vyšší.
    - Politika daného státu – dotace.
    - Poptávka spotřebitelů.
  - **Integrované** – přechod, vychází z konvenčního, ale hnojiva a chemikálie jen v nezbytně nutných případech.

Ekologické zemědělství jako jedna z forem alternativního zemědělství:

- ✓ **Typické rysy:**
  - Šetření přírodních zdrojů, omezení používání látek a postupů, které zatěžují životní prostředí.
  - Chov hospodářských zvířat v souladu s ekologickými požadavky a přirozenými způsoby chovu – welfare.
  - Šetrné zpracovatelské postupy s vyloučením požití průmyslových hnojiv a dalších chemických látek.
- ✓ **V ČR:**
  - Vznik počátkem 90. let, roku 1990 zde byly 3 podniky, které obhospodařovaly necelých 500 ha. Vznikly dotace, přibýly podniky (přes 130) a po zrušení dotací ubyly. Roku 1998 byly opět obnoveny a podniků pomalu přibývá. V současnosti (2005) – 829 podniků, 254.982 ha, 5,98% z celkového půdního fondu.
  - Dominuje Rakousko.

Struktura zemědělského půdního fondu:

- ✓ **Konvenční zemědělství:**
  - Orná půda – 72%.
  - Trvalé travní porosty – 8%
  - Sady, vinice, chmelnice
- ✓ **Alternativní zemědělství** – nejvíce je zde travních porostů.
Struktura zemědělského půdního fondu je v ekologickém zemědělství zcela odlišná:
  - Trvalé travní porosty – 82,4%.
  - Orná půda – 8,1%.
  - Trvalé kultury – 0,3%.
  - Ostatní (speciální plodiny) – 9,2%.